

NOTITIE INTENSIVERING AANPAK STATUSHOUDERS

Inhoud

1. INLEIDING	3
2. ARBEIDSPARTICIPATIE STATUSHOUDERS	4
3. HOE DOEN WE HET NU IN VUGHT?	6
3.1 Huisvesting	6
3.2 Huidige Vughtse aanpak	6
3.3 Vughtse aanpak: monitor statushouders	8
4. HET NIEUWE INBURGERINGSSTELSE VANAF 2021	13
4.1 De wijzigingen in hoofdlijnen	13
4.2 Financiering van het nieuwe inburgeringsstelsel	15
5. UITGANGSPUNTEN BIJ INTENSIVERING VUGHTSE AANPAK	16
5.1 Uitgangspunten	16
5.2 Intensivering aanpak	18

I. Inleiding

Statushouders in Vught willen we snel integreren in de samenleving en op de arbeidsmarkt. In ons coalitieakkoord “Vernieuwd en Vertrouwd” geven we aan prioriteit te geven aan snel aan het werk en het zo snel mogelijk leren van de taal. De nieuwe Inburgeringswet, die hier ook vanuit gaat, geeft ons hiervoor extra handvatten die we nu al willen gaan gebruiken.

Het inburgeringsstelsel zal drastisch wijzigen vanaf 2021. Het huidige stelsel is ingewikkeld en niet effectief. De verantwoordelijkheden rondom de inburgering zijn in Nederland versplinterd waardoor er weinig samenhang is tussen inburgering, het sociaal domein en de Participatiewet in het bijzonder. Hierdoor blijven statushouders in het algemeen te lang aangewezen op een bijstandsuitkering. In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten een sleutelpositie met als doel dat statushouders zo snel mogelijk aan het werk gaan en ondertussen de taal leren. De bedoeling is dat het nieuwe inburgeringsstelsel vanaf januari 2021 van start gaat. Omdat we in Vught prioriteit geven aan snelle inburgering, willen we nu al vooruitlopen op de mogelijkheden die de nieuwe Inburgeringswet ons gaat bieden.

Het doel van deze notitie is het informeren over de huidige werkwijze rondom statushouders en het formuleren van uitgangspunten waarmee we anticiperen op de nieuwe wet Inburgering.

In deze notitie gaan we eerst in op de algemene redenen waarom de arbeidsparticipatie van statushouders achterblijft. In hoofdstuk 3 schetsen we hoe de nieuwe Inburgeringswet eruit gaat zien. Daarna zoemen we in hoofdstuk 4 in op hoe we de inburgering van statushouders in Vught aanpakken en intensiveren. We eindigen in hoofdstuk 5 met uitgangspunten waarmee we willen toewerken naar de nieuwe Inburgeringswet.

2. Arbeidsparticipatie statushouders

De arbeidsparticipatie van statushouders blijft landelijk op korte en lange termijn achter bij die van andere groepen in de samenleving. Het Kennisplatform Integratie & Samenleving heeft recent onderzoek¹ gedaan naar de verschillende oorzaken.

1. Gebrekkige taalvaardigheid

Een gebrekkige taalvaardigheid is één van de grootste belemmeringen voor statushouders voor het vinden van werk.

2. Beperkte opleiding, kennis en (werknemers)vaardigheden

Veel recente vluchtelingengroepen hebben, in vergelijking met autochtone Nederlanders, relatief weinig jaren onderwijs gevolgd in het land van herkomst en diploma's uit deze landen worden vaak laag gewaardeerd. In Nederland gaan we gemiddeld 18 jaar naar school, in Syrië is dit gemiddeld 12 jaar, in Irak 10 jaar en in Eritrea slechts 4 jaar².

De daadwerkelijke instroom van statushouders in onderwijs/opleiding blijft sterk achter. Landelijk werd slechts 16% in 2018 bemiddeld naar onderwijs. Een scala aan praktische belemmeringen kan alleen opgelost worden in een partnerschap van stakeholders uit de gemeente, onderwijs en inburgering.

3. Fysieke en mentale gezondheidsklachten

Vluchtelingen hebben in het land van herkomst (ten gevolge van oorlog of politieke onderdrukking) en/of in hun vlucht vaak traumatische ervaringen opgedaan. Dergelijke ervaringen kunnen zowel fysieke als mentale gezondheidsklachten tot gevolg hebben. Dat vertraagt de arbeidsparticipatie en integratie en vraagt om extra maatregelen.

4. Financiële problematiek

Publicaties³ van het Kennisplatform Integratie & Samenleving tonen aan dat statushouders sneller in de financiële problemen komen mede door de combinatie van het complexe Nederlandse financiële systeem en het nog onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal. Naar schatting komen grote schulden onder Nederlanders met een niet-westerse achtergrond ongeveer vier keer vaker voor dan bij autochtonen. Het hebben van schulden belemmert de integratie.

¹ "Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding vluchtelingen 2018" en "Wat werkt bij arbeidsparticipatie statushouders". Kennisplatform Integratie en Samenleving, september 2018.

² "Nieuwe wegen naar een meer succesvolle arbeidsmarktintegratie van vluchtelingen". Sociaal Economische Raad, december 2016.

³ "De financiële zelfredzaamheid van statushouders: belemmeringen en bouwstenen". Kennisplatform Integratie en Samenleving, februari 2019. "Monitor gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding vluchtelingen 2018" en "Wat werkt bij arbeidsparticipatie statushouders". Kennisplatform Integratie en Samenleving, september 2018.

5. Vluchtelingenvrouwen, in het bijzonder nareizigers, minder goed in beeld

Vluchtelingenvrouwen, in het bijzonder nareizigers krijgen minder kans om hun (grote) afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen. Zij zijn bij gemeenten minder goed in beeld, hebben vaak een informatieachterstand en kunnen minder gebruik maken van de ondersteuning vanuit gemeenten.

3. Hoe doen we het nu in Vught?

We zien landelijk dat statushouders langer dan gewenst bijstandafhankelijk blijven. De nieuwe inburgeringswet geeft ons handvatten om de eerste periode dat statushouders in Nederland zijn, effectiever vorm te geven met daarbij samenhang tussen het inburgeren, het integreren in een gemeente en meedoen in deze gemeente.

In Vught zien we dat we het op veel onderdelen, bijvoorbeeld uitstroom, beter doen dan gemiddeld. Ook anticiperen we met onze Wegwijs+ werkwijze al op de werkwijze die de nieuwe Inburgeringswet voorschrijft. In dit hoofdstuk specificeren we de stand van zaken in Vught.

3.1 Huisvesting

Voor een statushouder kan gaan inburgeren in een samenleving moet hij een dak boven zijn hoofd hebben. In Vught hebben we voor de huisvesting nauwe samenwerking met de woningbouwstichting.

3.2 Huidige Vughtse aanpak

Uitgangspunten:

- Samenwerking met andere relevante partijen
- Ruimte voor maatwerk en persoonlijk contact
- Integraliteit: participatie wordt gezien in relatie tot de andere leefgebieden
- Focus op zo snel mogelijk meedoen

Koppeling van de statushouder aan Vught

Zodra een statushouder verblijvend in een asielzoekerscentrum, gekoppeld wordt aan Vught gaat gemeente Vught een woning zoeken voor de statushouder (en zijn/haar gezin). Aan de nog in het COA verblijvende gekoppelde statushouder is een 'Regievoerder plaatsing' van het COA verbonden. Dit is de contactpersoon voor de gemeente indien nodig. De overdracht van het COA naar de gemeente verloopt digitaal via het Taakstelling Volg Systeem (TVS). Gemeenten kunnen hierop inloggen voor informatie over aan hen gekoppelde statushouders. In TVS staat (beperkte) informatie over opleiding, werkervaring en deelname aan activiteiten en programma's in de opvang.

Maatschappelijke begeleiding

Bij daadwerkelijke huisvesting in Vught, krijgt de statushouder een traject Maatschappelijke Begeleiding dat door de gemeente wordt ingekocht bij VluchtelingenWerk. In de eerste 6 tot 8 weken krijgen de statushouders begeleiding bij alle praktische zaken. De rest van het eerste jaar wordt de statushouder begeleid naar zelfredzaamheid. VluchtelingenWerk verwijst waar nodig naar andere (lokale) organisaties. Drie maanden voor einde traject wordt bekeken welke

vervolgstappen en partijen nodig zijn. Bij afronding van de maatschappelijke begeleiding vindt altijd een warme overdracht plaats.

Onderdeel van de maatschappelijke begeleiding door VluchtelingenWerk is ook begeleiding bij gezinshereniging, het participatieverklaringstraject en een open spreekuur voor vragen van statushouders.

Samenwerkingsafspraken integratie en participatie statushouders

In 2017 zijn afspraken gemaakt met Woonwijze, Vluchtelingenwerk en Wegwijs + over een gezamenlijke aanpak en gedeelde uitgangspunten voor de integratie en participatie van statushouders. In het najaar van 2018 zijn we meer de focus gaan leggen op de laatste drie maanden van het 1^e jaar maatschappelijke begeleiding en de warme overdracht aan het einde van de begeleidingsperiode. Risico's worden in kaart gebracht en vervolfbegeleiding wordt geborgd, dat kan in de vorm van taalcoaches, schuldhulpcoach, budgetcoach of een andere vorm van hulpverlening. Vluchtelingenwerk pakt hierin nu meer hun regierol en hun zichtbaarheid is vergroot doordat zij een spreekuur/plek hebben

Inburgeringstraject en Internationale Schakel Klas

De inburgeringsplicht start op het moment dat de statushouder in Vught staat ingeschreven. De statushouder is verplicht zelf op zoek te gaan naar een aanbieder die het traject verzorgt. De gemeente heeft hier in het huidige stelsel geen regie op. VluchtelingenWerk adviseert de statushouder over een inburgeringstraject en helpt de statushouder bij het aanvragen van een lening bij DUO. Het inburgeringstraject wordt veelal verzorgd door het Koning Willem I College (KW1C).

Er is op casusniveau contact met het KWIC over de voortgang van inburgeringstrajecten en aanwezigheidsregistratie. Sinds de invoering van de AVG wordt door het KWIC geen informatie meer verstrekt aan de gemeente zonder toestemming van de statushouder. Wel is de statushouder onder andere op grond van de Taaleis verplicht om gegevens over zijn inspanningsplicht (om de taal te leren) te verstrekken. Wegwijs+ vraagt daarom ook gegevens betreffende aanwezigheid op via de klant. Vanuit de wet Taaleis heeft de gemeente sturing op het verloop van het inburgeringstraject. Wanneer een statushouder onvoldoende inzet toont bij de inburgering is de wet Taaleis een grondslag voor het opleggen van een maatregel. Binnen het huidige stelsel zoeken we de maximale sturingsmogelijkheden op de voortgang van een traject.

Indien het gaat om een jongere tussen de 12 en 20 jaar die nauwelijks het Nederlands verstaat, schrijft of spreekt, wordt deze aangemeld bij de Internationale Schakel Klas. Het onderwijs richt zich op doorstroom naar het regulier vervolgonderwijs (route 1 t/m 3) of uitstroom naar werk (route 4). De leerlingen hebben voldaan aan de inburgeringsplicht als ze na hun 18e jaar een startkwalificatie hebben behaald. Anders blijven ze inburgeringsplichtig.

Arbeidstoeleiding

Gelijktijdig met het ondertekenen van het huurcontract bij Woonwijze vindt de intake bij Wegwijs+ plaats. Dit staat in het teken van het aanvragen van bijstand. Enkele weken later nodigt Wegwijs+ de statushouder uit voor een gesprek met de focus op werk. Veelal zodra het lesschema inburgering bekend is, zodat daarop geanticipeerd kan worden. In dit gesprek wordt

vervolgens bekeken wat de mogelijkheden zijn voor arbeidstoeleiding. In eerste instantie pakt Wegwijs+ de arbeidstoeleiding zelf op. Als dat niet (geheel) lukt, schakelt Wegwijs+ andere partijen in, zoals WSD of DoelgroepWerk. In dit kader is er geen specifiek doelgroepaanbod, maar wordt op maat ingezet wat nodig is. Bij jongvolwassen statushouders wordt nauw samengewerkt met het Koning Willem I College. Wegwijs+ zoekt in die trajecten de werkplekken en KW1C verzorgt het onderwijs.

Het is ook mogelijk dat arbeidstoeleiding niet direct ingezet wordt vanwege voorliggende problemen die eerst opgelost moeten worden. In dat geval volgt de klantmanager de statushouder en spreekt hem/haar periodiek in het kader van de Taaleis, re-integratie, uitkering en om de voortgang te monitoren. De dienstverlening van Wegwijs+ op arbeidstoeleiding kan getypeerd worden als maatwerk en persoonlijk contact.

Participatieverklaringstraject

Het ondertekenen van de participatieverklaring is een verplicht onderdeel van de inburgering sinds oktober 2017. De inburgeraar maakt kennis met de rechten en plichten en waarden in de Nederlandse samenleving. Als gemeente zijn we verplicht dit onderdeel aan te bieden aan inburgeraars. Vught heeft dit onderdeel nu uitbesteed aan VluchtelingenWerk als onderdeel van de Maatschappelijke Begeleiding, zij verzorgen in enkele dagdelen de voorbereiding op de ondertekening. De ondertekening verzorgen we zelf als gemeente. Binnen een jaar na vestiging moet een inburgeraar het participatieverklaringstraject hebben afgerond. Dit onderdeel blijft ook bestaan onder de nieuwe wet Inburgering.

3.3 Vughtse aanpak: monitor statushouders

Om de integratie en participatie van Vughtse statushouders in beeld te brengen heeft gemeente Vught een monitor statushouders gemaakt. Het onderzoeksbereik van de gemeentelijke monitor is gehuisveste statushouders in de periode september 2015 tot en met juli 2017. Het betreft hier in totaal 28 gezinnen, bestaande uit 74 personen. De nulmeting heeft plaatsgevonden in juli 2017. In december 2018 is opnieuw inzichtelijk gemaakt hoe de statushouders zich in die periode hebben ontwikkeld.

Conclusies onderzoeksgroep september 2015 tot en met juli 2017:

- In figuur 1 is te zien dat een grote meerderheid van de gevolgde statushouders (bijna 93%) actief is. Zij zijn aan het werk, volgen een traject naar werk of zijn aan het inburgeren en combinaties hiervan.
- Meer dan de helft van de gevolgde statushouders (63%) is (in deeltijd) aan het werk. Deze gezinnen zijn niet meer of niet meer volledig afhankelijk van bijstand.
- We zien een sterke daling van het aantal uitkeringen. 56% heeft momenteel nog een uitkering. De verwachting is dat op korte termijn meer statushouders zullen uitstromen in verband met voldoende inkomsten uit arbeid.

- Participatie juli 2017**

Participatietype	Percentage
Arbeid	4%
Arbeid+Traject naar meer werk	7%
Arbeid+Traject naar meer werk+Inburgering	21%
Arbeid+Inburgering	21%
Traject naar werk+Inburgering	29%
Alleen traject naar werk	11%
Alleen inburgering	21%
Niet actief / Onbekend	7%

Participatie januari 2018

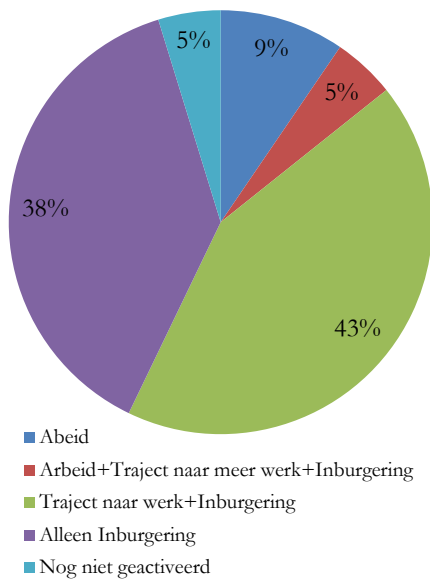
Participatietype	Percentage
Arbeid	3%
Arbeid+Traject naar meer werk	11%
Arbeid+Traject naar meer werk+Inburgering	14%
Arbeid+Inburgering	18%
Traject naar werk+Inburgering	43%
Alleen traject naar werk	7%
Alleen inburgering	4%
Niet actief / Onbekend	7%

Participatie december 2018

Participatietype	Percentage
Arbeid	44%
Arbeid+Traject naar meer werk	4%
Arbeid+Traject naar meer werk+Inburgering	11%
Arbeid+Inburgering	4%
Traject naar werk+Inburgering	22%
Alleen traject naar werk	4%
Alleen inburgering	7%
Niet actief / Onbekend	4%

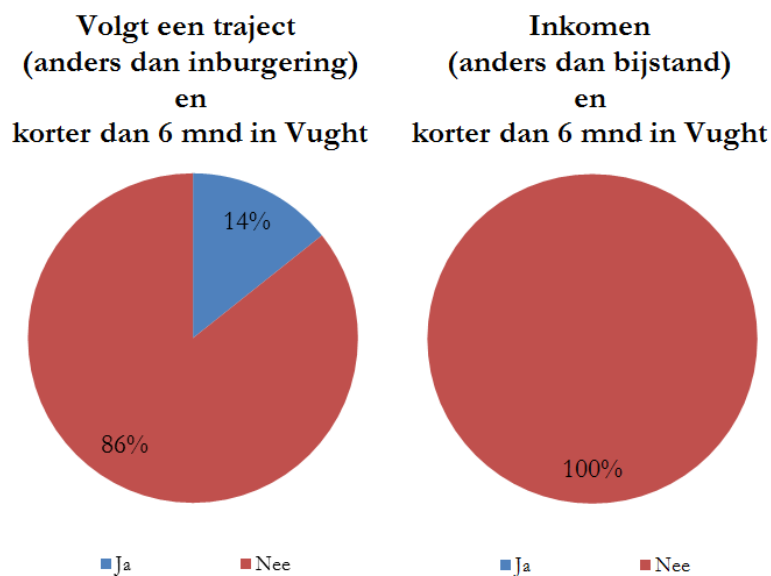
Conclusies onderzoeksgroep augustus 2017 tot december 2018:

Participatie

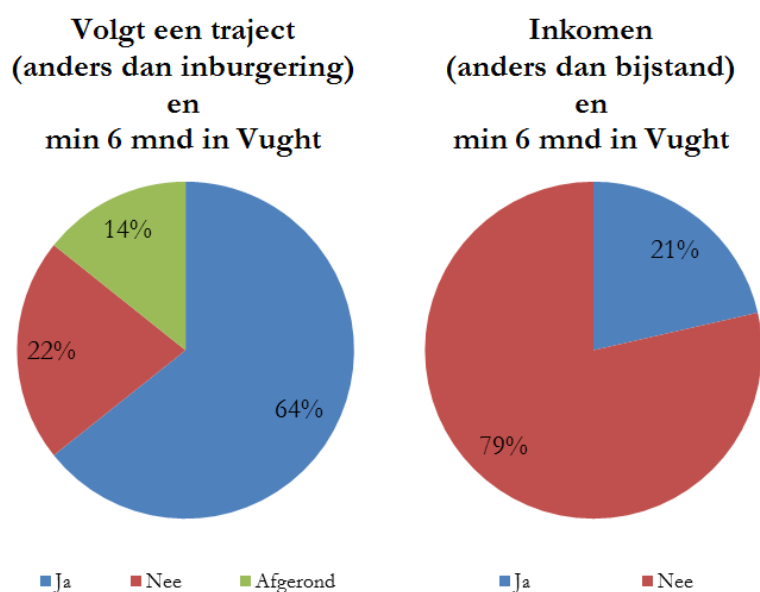

Figuur 2

Statushouders die korter dan 6 maanden geleden het AZC hebben verlaten zijn veelal volledig afhankelijk van bijstand. Omdat zij de Nederlandse taal onvoldoende beheersen is een betaalde baan in deze periode vaak niet haalbaar. Relatief veel statushouders zijn recent in Vught komen wonen, namelijk: het laatste kwartaal van 2018. Bij figuur 3 en 4 is daarom onderscheid gemaakt tussen statushouders die langer en korter dan 6 maanden in Vught wonen. Een vertekend beeld is hiermee voorkomen. Omdat de nieuwe groep (gemiddeld) kort in Vught verblijft, kan de nieuwe nulmeting niet worden vergeleken met de vorige nulmeting. Het ging destijds, in juli 2017, om een groep die gemiddeld langer in Vught verbleef, namelijk: vanaf september 2015. Zij hadden daarom, ten tijde van de nulmeting, vaker inkomen uit werk.

Figuur 3

Figuur 4

We zien dat de Vughtse aanpak werkt wanneer we bovenstaande cijfers vergelijken met landelijke cijfers. In Nederland was na tweeënhalf jaar, volgens het CBS⁴, gemiddeld slechts 11% van de 18- tot 65-jarige statushouders aan het werk. In Vught zien we, zoals boven omschreven, dat van de eerste onderzoeksgroep die maximaal vanaf september 2015 in Vught is 63% van de statushouders aan het werk is. Van de tweede onderzoeksgroep die vanaf augustus 2017 in Vught

⁴ “11 procent van statushouders heeft werk”. CBS. 17 april 2018.

woont, is 21% aan het werk. We hebben de cijfers van de groep die minder dan zes maanden in Vught is hierbij buiten beschouwing gelaten.

4. Het nieuwe inburgeringsstelsel vanaf 2021

Momenteel blijven in Nederland te veel statushouders aangewezen op een bijstandsuitkering, omdat de inburgering teveel op zichzelf staat. Er moet meer samenhang ontstaan tussen inburgering en participeren in de samenleving en op de arbeidsmarkt. Daarom gaat het inburgeringsbeleid vanaf 2021 drastisch gewijzigd worden.

4.1 De wijzigingen in hoofdlijnen

Nu: In het huidige stelsel volgt de intake bij Wegwijs + tegelijkertijd met het tekenen van het huurcontract. In Vught wordt een statushouder binnen enkele weken na het starten maatschappelijke begeleiding gesproken voor een gesprek met de focus op werk.

Straks: Na koppeling van de statushouder aan een gemeente volgt, al tijdens het verblijf in het AZC, zo snel mogelijk een brede intake (door de gekoppelde gemeente) op alle leefgebieden⁵. Deze intake moet op individueel niveau inzicht geven in de startpositie en de ontwikkelmogelijkheden van een statushouder.

Nu: Na het tweede gesprek wordt een plan opgesteld. We kijken ook naar verschillende leefgebieden bij een ondersteuningsvraag van een statushouder. Het onderwerp inburgering nemen we hierin mee, we adviseren statushouders waar nodig om een inburgeringscursus in de avonden te volgen zodat dit beter aansluit bij andere re-integratieactiviteiten.

Straks: Na voorinburgering⁶ en vestiging in de gemeente wordt binnen zes weken een PIP opgesteld. Dit is een persoonlijk maatwerk programma voor het leren van de taal in combinatie met werk, vrijwilligerswerk, studie of stage. Hierbij wordt ook ingegaan op randvoorwaardelijke zaken. Er worden periodiek gesprekken gehouden om het verloop te monitoren en uitval te voorkomen.

Nu: De huidige taaleis voor alle inburgeraars is gesteld op A2-niveau. Een statushouder is vrij om een aanbieder te kiezen voor inburgering, de statushouder betaalt dit traject ook zelf met een lening vanuit de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). De kwaliteit tussen aanbieders is erg wisselend. Op basis van het aantonen van inspanningen (minimale ureneis) kan iemand ontheven worden van de inburgeringsplicht.

Straks: Er komen drie leerroutes voor inburgeraars:

- **B1-route:** deze route vormt de norm, deze wordt afgesloten met een objectieve toets (voor lezen, schrijven, luisteren, spreken en Kennis Nederlandse Maatschappij. Daar waar B2 mogelijk is wordt dat gestimuleerd. Als na aanzienlijke inspanning blijkt dat het

⁵ 1) leerbaarheid, 2) opleiding, 3) werkervaring en/of vrijwilligerswerk, 4) praktische competenties, 5) werknemersvaardigheden, 6) taalniveau, 7) motivatie/interesses, 8) mate van zelfredzaamheid, 9) digitale vaardigheden, 10) gezinssituatie, 11) fysieke gezondheid, 12) mentale gezondheid, 13) sociaal netwerk.

⁶ Nederlandse taallessen aan kansrijke asielzoekers en het aanbod 'voorbereiden op inburgering'. Dit programma duurt 14 weken en bestaat uit Nederlandse les, een training Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM), een module Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA) en individuele begeleiding. Ook worden op het asielzoekerscentrum activiteiten aangeboden in het kader van vrijwilligerswerk.

B1-examen niet haalbaar is, kan voor één of meerdere onderdelen worden teruggevallen op het examen op A2-niveau.

- **Onderwijsroute:** de onderwijspotentie van inburgeraars onder de 30 jaar moet beter benut worden t.b.v. een duurzaam perspectief op de arbeidsmarkt. Het doel is te zorgen dat deze groep met de juiste taalondersteuning op het juiste niveau instroomt in het onderwijs. Gedacht wordt aan een schakelvoorziening waar Nederlandse taal wordt aangeboden waarin ook aandacht is voor onder andere studievaardigheden.
- **Z-route** (zelfredzaamheidsroute): voor inburgeraars waarbij objectief is vastgesteld dat de reguliere examenroute geen optie is. Deze route richt zich op zelfredzaamheid in onze samenleving en het zoveel als mogelijk beheersen van de taal. De ontheffingsmogelijkheid wordt vervangen door deze route, inburgeraars met een lage leerbaarheid kunnen via deze route werken aan hun taalvaardigheid, zelfredzaamheid en activering en participatie.

Nu: Statushouder bepaalt zelf waar hij zijn inburgering volgt.

Straks: Gemeenten gaan in het nieuwe stelsel inburgeringstrajecten inkopen bij door hen geselecteerde aanbieders. Hiertoe krijgen zij een inburgeringsbudget van het Rijk. Gemeenten krijgen de taak om te garanderen dat:

- er voldoende passend aanbod is voor alle drie de leerroutes;
- dit aanbod inhoudelijk effectief en flexibel is (te combineren met andere activiteiten);
- dit aanbod geënt is op de inburgerings- én participatiedoelstelling.

Inburgeraars krijgen een gemeentelijk inburgeringsaanbod als onderdeel van hun PIP.

Nu: Het inburgeringsexamen is centraal geregeld.

Straks: Het examenstelsel wijzigt, de taalonderdelen en het onderdeel Kennis Nederlandse Maatschappij van het inburgeringsexamen worden centraal getoetst. Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt krijgt een decentrale, praktijkgerichte invulling, die optimaal bijdraagt aan het ‘aan het werk gaan’ van de inburgeraar.

Nu: Statushouders zijn zelf verantwoordelijk voor hun financiën. Hierbij worden ze in het eerste jaar in Vught ondersteund door Vluchtelingenwerk.

Straks: Gemeenten zijn straks verplicht om alle statushouders gedurende minstens zes maanden te ontzorgen. Gemeenten betalen in de periode van ontzorging de vaste lasten, zoals huur, energiekosten en de verplichte verzekeringen, uit de bijstand. De statushouder ontvangt wat resteert en ontvangt de toeslagen. Hiermee wordt voorkomen dat onzekerheid over de financiële positie in de beginfase afleidt van de integratieverplichtingen. Ook worden zo schulden voorkomen. Een eventuele verlenging van ontzorging wordt in het PIP vastgesteld.

Samengevat zijn de belangrijkste wijzigingen:

- Regie bij gemeente
- Inburgeringsaanbod meer op maat
- Inburgering als onderdeel van het participeren in de samenleving

Door deze nieuwe uitgangspunten van het Rijk krijgen wij meer mogelijkheden dan voorheen om de inburgering en integratie in samenhang te organiseren. Als gemeente zijn wij zelf verantwoordelijk voor het aanbod en de kwaliteit van het aanbod van inburgering. We gaan statushouders adviseren over een passend inburgeringsaanbod, monitoren de voortgang en treffen maatregelen wanneer de voortgang onvoldoende is.

4.2 Financiering van het nieuwe inburgeringsstelsel

Het Rijk wil dat gemeenten de nieuwe wet Inburgering uitvoeren binnen de huidige financiële kaders. Voor de periode 2019 en 2020 wordt twee keer € 20 miljoen vrijgemaakt voor gemeenten om alvast te anticiperen op de nieuwe rol. Met de extra middelen worden gemeenten gestimuleerd om al aan de slag te gaan met de regievoering op de inburgering en taal van statushouders.

Daarnaast ontvangen gemeenten nu al middelen voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders (€ 2.370 per statushouder van 16 jaar en ouder). De combinatie van de extra middelen en de middelen die nu al beschikbaar zijn voor inburgering en aanverwante domeinen, vormt vanuit het Rijk de harde bovengrens voor de bekostiging van de nieuwe praktijk.

Op het moment van schrijven is de hoogte van het bedrag dat naar gemeenten komt voor de nieuwe Inburgeringswet onbekend. De keuzevrijheid die de wet ons gaat bieden beïnvloedt het totale financiële plaatje voor ons als gemeente. Zo zijn de manier van organiseren van de maatschappelijke begeleiding en van de inburgering een belangrijke knop om aan te draaien. Zodra de intensievere aanpak en de nieuwe wet Inburgering verder is uitgewerkt wordt over de financiën bericht en wordt indien nodig de raad gevraagd een besluit te nemen.

5. Uitgangspunten bij intensivering Vughtse aanpak

Als gemeente zien we dat onze aanpak effect heeft: statushouders stromen in Vught sneller (gedeeltelijk) uit de bijstand dan het landelijk beeld laat zien. Toch zien we binnen onze aanpak ruimte voor verbetering: om de kansen voor statushouders beter te benutten, om de kansen op de krappe arbeidsmarkt beter te benutten en om statushouders beter te laten integreren in de Vughtse samenleving. De nieuwe wet Inburgering gaat ons daarbij helpen.

In dit hoofdstuk beschrijven we de uitgangspunten die we gaan hanteren voor de intensivering van onze aanpak.

5.1 Uitgangspunten

1. Gezamenlijke brede intake van eerste lijn rondom de statushouder

We willen voorkomen dat een klant meerdere keren hetzelfde verhaal moet vertellen. Om deze reden en om de integraliteit en regierol van de klantmanager goed neer te zetten in de ketensamenwerking worden de eerder gemaakte samenwerkingsafspraken tussen Wegwijs+, Woonwijze en VluchtelingenWerk verder aangepast door nieuwe inzichten. Hiervoor gaan we ook andere relevante partijen in de eerste lijn rondom een statushouder bij een intake betrekken. Het huidige netwerk rondom de samenwerkingsafspraken gaan we daarom uitbreiden. Bij deze intake steken we in op de leefgebieden⁷ die straks onder de nieuwe Inburgeringswet gaan gelden. Dit betekent dat we als gemeente dus nu al meer dan nu een dwingende adviesrol nemen ten aanzien van de inburgering.

2. We anticiperen op het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) van de nieuwe Inburgeringswet

Na de vernieuwde brede intake wordt een integraal plan opgesteld waarvan de gemeentelijk klantmanager de regievoerder is. Onderdelen van dit plan zijn de eerder genoemde leefgebieden. Dit plan zal meer leefgebieden bevatten dan in de huidige aanpak, bijvoorbeeld ook inburgering.

3. We pakken meer dan voorheen de regierol

Vooruitlopend op de nieuwe wet gaan we onze regierol al uitbreiden.

- a. De gemeente zelf voert regie op het onderdeel inburgering. Hiervoor gebruiken we de ruimte die het overgangsstelsel biedt. We bekijken welke rolverdeling tussen Wegwijs+ en VluchtelingenWerk hierbij passend is.
- b. Daar waar nodig stuurt de klantmanager Wegwijs+ erop dat de inburgeraar overstapt van een inburgeringscursus overdag naar een cursus in de avonduren die beter aansluit bij een re-integratietraject of werk (eis van Blik op Werk als geldige reden voor ontbinding

⁷ 1) leerbaarheid, 2) opleiding, 3) werkervaring en/of vrijwilligerswerk, 4) praktische competenties, 5) werknemersvaardigheden, 6) taalniveau, 7) motivatie/interesses, 8) mate van zelfredzaamheid, 9) digitale vaardigheden, 10) gezinssituatie, 11) fysieke gezondheid, 12) mentale gezondheid, 13) sociaal netwerk.

contract).

c. De klantmanager:

- begeleidt de statushouders en draagt zorg voor goed verwachtingsmanagement c.q. verschaft duidelijkheid en is prikkelend/activerend ('er moet wat te halen vallen');
- adviseert de inburgeraar over het te volgen inburgeringstraject dat past bij de competenties en achtergrond van de inburgeringsplichtige c.q. verwijst naar een passende taalaanbieder;
- maakt samen met de statushouder het Plan Inburgering en Participatie;
- heeft de regie over het traject c.q. de ontwikkeling van de statushouder;
- heeft na een intensief contact met de statushouder in de eerste maanden periodiek een gesprek met de statushouders;
- volgt de inburgering: welke school, welke dagen en wanneer klaar;
- heeft contact met de verschillende ketenpartners rond de statushouder en stuurt de statushouder op het juiste moment naar de juiste ketenpartner;
- gaat zo spoedig mogelijk aan de slag met erkenning van diploma's waarbij een intensieve samenwerking met Nuffic en/of SBB nodig is.

4. We gebruiken effectieve communicatiemiddelen

Schriftelijke communicatie is niet altijd het meest effectieve communicatiemiddel voor de doelgroep. De leesvaardigheid en kennis van Nederlandse taal is vaak nog laag waardoor afhankelijk ontstaat van anderen. Uitgangspunt is dat het contact zoveel mogelijk mondeling en telefonisch plaatsvindt, in twee talen (ook eigen taal) plaatsvindt en waar nodig de boodschap visueel gemaakt wordt. Op deze manier voorkomen we dat onze inspanningen door onbegrepen communicatie het effect missen.

5. We investeren in een duurzame verbinding met het maatschappelijk veld

Integratie houdt niet op na één jaar maatschappelijke begeleiding. Juist na dit jaar, wanneer begeleiding weg valt zien we het beeld van problemen die ontstaan door onvoldoende vaardigheden om mee te doen. We willen de komende periode gebruiken om kritisch te kijken naar welke organisatie een meerwaarde kunnen bieden bij onze ambitie om statushouders zo snel mogelijk de taal te laten leren en aan het werk te helpen. We kijken daarom ook kritisch naar de rol van VluchtelingenWerk.

Integratie is ook geen onderwerp waar we als gemeente alleen voor staan. Willen we succesvol zijn in het duurzaam meedoen van statushouders in onze samenleving dan moeten we de verbinding maken met lokale instellingen, verenigingen, werkgevers et cetera. We gaan investeren in een Vughts netwerk van maatschappelijke organisaties die zich verbinden aan de integratie van statushouders in Vught. Als gemeente voeren we hierop regie. Om uitvoering te geven aan dit uitgangspunt hebben we samen met de gemeente 's-Hertogenbosch een Europese AMIF-subsidie aangevraagd om hier het Agora-model te gaan uitrollen waarbij we via negen verschillende sferen (publieke sfeer, politiek sfeer etc.) maatschappelijke organisaties aan ons binden.

6. We werken waar mogelijk en wenselijk (sub)regionaal samen

Als gemeente kunnen we nu autonoom beslissen hoe we de integratie en participatie van statushouders inrichten. De SER heeft in mei 2018 gemeenten opgeroepen om meer in regionaal verband samen te werken om de instroom van statushouders in onderwijs en werk te verbeteren. Een eenduidige geïntensiveerde aanpak werkt. Buurgemeenten Boxtel, Haaren en Sint-Michielsgestel (georganiseerd in Mijngemeente Dichtbij) staan positief ten opzichte van een verdergaande samenwerking daar waar wenselijk. Wij staan positief ten opzichte van een samenwerking daar waar wenselijk.

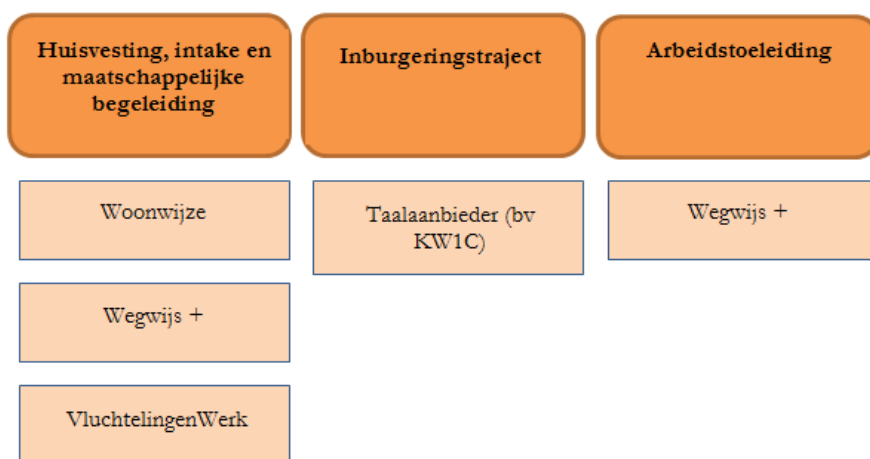
7. We financieren de trajecten vanuit een integrale visie

Omdat we vanuit een integrale visie werken, bekijken we de financiering ook op deze wijze en niet enkel vanuit het domein van Werk en Inkomen. Er zijn diverse mogelijke financieringsstromen: bijvoorbeeld de bijdrage voor maatschappelijke begeleiding, het Participatiebudget, Bijzondere bijstand, WEB (voor meerderjarige en niet-inburgeringsplichtige statushouders), Wmo.

5.2 Intensivering aanpak

Figuur 5 maakt de huidige aanpak visueel. Figuur 6 laat zien wat we in bovenstaande uitgangspunten beschreven. Het is de manier van werken waar we de komende tijd en anticiperend op nieuwe Inburgeringswet naartoe gaan werken.

Huidige aanpak statushouders

Figuur 5

Vernieuwde aanpak inburgering

Wegwijs + als regievoerder		
Integrale intake	Plan Inburgering en Participatie (PIP)	Uitvoering PIP onder regie van Wegwijs+
Wegwijs+	Werk en school	Wegwijs +, WSD, Doelgroep Werkt, etc.
Vluchtelingenwerk	Inburgering en taal	Advies Wegwijs+, Taalaanbieder
Woonwijze	Financiën, gezondheid, meedoen	Wegwijs+, Vincentius, welzijnsorganisatie
	Maatschappelijke begeleiding & huisvesting	Vluchtelingenwerk, Woonwijze

Figuur 6